

GLOBALITZAR LES NOVES PROPOSTES EDUCATIVES: NECESSITAT I ALTERNATIVA

PEP GRATAÇÓS I GUILLÉN

Centro Boliviano de Investigación y Acción Educativas - SETEM

L'Informe sobre el desenvolupament humà 1999 del PNUD deixava anar, com és habitual en el document que cada any ens regala aquest organisme especialitzat, algunes perles molt brillants, ben aprofitables per prendre consciència -si és que ja no la teníem!- de quines són les directrius imposades des dels palaus del govern mundial de Nova York, Ginebra, Brusel·les i similars (un govern mundial, dit sigui de passada, que és de fet, en cap cas de dret). El document anual ho toca tot, i ofereix un munt de dades que aclaparen pel seu contingut clarament qüestionador a pesar de ser un informe procedent del context oficial: llegint-lo hom s'adona definitivament que això no funciona de cap manera.

D'entre les freqüents incursions que el redactat fa en el camp de l'educació, hi ha afirmacions ben interessants. N'hem triat tres. La primera: «l'educació de la població i la millora dels coneixements especialitzats són essencials per augmentar la productivitat i per atraure la inversió directa estrangera» (pàg. 88). La segona: «l'educació i els estudis són essencials per construir el capital humà necessari» (pàg. 88). I la tercera: «s'ha vist que l'educació és l'actiu més important del perquè de les desigualtats de la renda» (pàgs 94-95). O sigui, l'educació entesa en clau productiva i econòmica, la persona com a capital, el coneixement per al diner, els estudis en funció de la inversió.

El nou capitalisme globalitzant dissenya una societat amb cara de moneda, amb els colors esmoreïts del dòlar i amb el contorn quadrangular del xec bancari. El reciclatge que les persones han de fer a les formes de vida exigides per un món neoliberal cal que comenci ben aviat, a l'escola, formant futurs i hàbils productors/es-consumidors/es, individus capaços de fer, quan entrin al món adult, la seva aportació econòmica i productiva a un desenvolupament també entès econòmicament. I d'aquí les grans inversions que el Banc Mundial està fent en reformes educatives que dissenyen, en realitat, estratègies ben intel·ligents per convertir l'educació i el coneixement en eines útils a les estructures que aguanten un món tan injust i inequitatiu com el que tenim:

l'escola ha de preparar infants i joves polivalents per a un mercat laboral també polivalent, camaleònic i totalment precari, ha d'exercitar nenes, nens i adolescents en les noves tecnologies per a una empresa feta de xips i connexions electròniques, ha d'educar en l'excel·lència per a un àmbit professional competitiu.

Afortunadament, però, les possibilitats de no caure en el parany també són ben presents. Una d'elles és el conjunt de propostes innovadores que parteixen de l'interessant procés de refundamentació de l'educació popular i que, en alguns àmbits llatinoamericans, s'està elaborant: CEBIAE a Bolívia, CIDE a Xile, CINEP a Colòmbia, IMDEC a Mèxic, la xarxa continental REDUC de documentació sobre temàtiques educatives, el Consejo de Educación de Adultos de América Latina-CEAAL, etc. És un procés ben suggerent que, en la seva adaptació als nous temps, pot acabar obrint esclatxes i alternatives sòlides en el món de l'educació -i no només a Llatinoamèrica- ja que s'està fent amb una clarividència i una lucidesa que possibiliten l'elaboració d'idees factibles i, també, provocadores. El procés recull la llarga tradició pedagògica humanista i basada en l'opció ètica de l'educació popular per readaptar-la a la nova època, en una perspectiva de deconstrucció: a partir del camí recorregut, de la intensa experiència viscuda, actualitzar i reconstruir, sense dogmatismes, ni pors, ni vergonyes, una nova proposta educativa per al present i per al futur. Aquesta és la idea de fons.

El novembre del 89 no va desfer idees i sentiments, en tot cas en va exigir una revisió profunda i un replantejament valent per enfortir-los i donar-los nous sentits. Fóra bo, doncs, que els docents d'aquí giréssim els ulls cap a Llatinoamèrica i que anéssim pensant d'establir xarxes de complicitats entre el nord i el sud en l'àmbit de l'educació, que reflexionéssim seriosament sobre estratègies fortes i permanents de cooperació entre els discrepant per globalitzar la impugnació i, sobretot, l'esperança, oblidant el desencís a què a tota hora ens conviden i fent cas al que ens diu, amb una gran simplicitat carregada de veritat i contundència, Mario Benedetti: «¿Para qué sirve la utopía? / Para eso sirve, / para caminar.»

